

Samfunnsøkonomi - makroøkonomi

Norsk økonomi's oljeavhengighet.

Det snakkes / skrives nå mye om to-delingen i norsk økonomi. En del som er oljerelatert – og som går godt, og en annen del som går bare moderat godt - for ikke å si dårlig.

I oppgaven skal en dokumentere norsk økonomi's oljeavhengighet, påvise todelingen og analysere konsekvensene på kort og lengre sikt når det gjelder produksjon, sysselsetting, lønn og velferd.

Den siste delen bør trolig avgrenses. Det kan her bli aktuelt å bruke modellverktøy som Statistisk sentralbyrå andre forskningsinstitusjoner har utviklet.

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>

Handlingsregelen

Handlingsregelen – hva betyr den for finans-politikken og for den økonomiske utviklingen i Norge?

Vår oljeformue skal deles på flere generasjoner. I denne forbindelse har stortingset vedtatt å begrense den innenlandske bruken av olje-inntektene til 4 % av størrelsen på Pensjonsfond Utland, men kan avvike i enkelte år avhengig av konjunktursituasjonen.

Det er også et mål at oljeinntektene skal brukes til å skape vekst og utvikling i norsk økonomi.

Da handlingsregelen ble utformet ante en lite om hvordan oljeinntektene ville utvikle seg. I dag er Pensjonsfond Utland rundt 4.5 tusen milliarder, og det betyr at regjeringen kan ta nærmere 180 milliarder oljekroner inn på statsbudsjettet uten å teste pengebruken mot folks villighet til å betale skatt. Det reiser spørsmålet om norsk økonomi har evne til å absorbere så mange oljepenger – disponert av storting / regjering - uten at det på kort sikt eller på lang sikt oppstår problemer.

En måte å strukturere oppgaven på vil være 1) å vurdere / analysere / gi eksempler på hvordan handlingsregelen har påvirket norsk finans-politikk, 2) diskutere om denne finanspolitikken har vært gunstig for norsk økonomi på kort og lang sikt og 3) foreslå eventuelt endringer / justeringer av handlingsregelen slik at den bedre beskytter Oljefondet og bidrar til vekst og utvikling.

Det er aktuelt å samarbeide med Statistisk Sentralbyrå og bruke noen av modeller Byrået forvalter

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>

Hva bestemmer norsk valutakurs?

Valutakursen er viktig for konkurransevnen til norsk næringsliv. I perioder hevder konkurranse-utsatt næringsliv at valutakursen er for høy.

Det er mange faktorer som påvirker norsk valutakurs; for eksempel prisen på vår olje, sentralbankens kalkulasjonsrente, sentralbankens varsling om framtidige renteendringer, lønnsnivå og kostnadsnivå, prisstigning, spekulasjon av aktører i valutamarkedet m.m.

Senest sist vinter og vår 2014 fikk man overraskende utviklinger i kronekursen.

Oppgaven bør ha en kvantitativ innretning.

På grunnlag av de empiriske funnene kan det være interessant å få en vurdering om i hvilken grad sentralbanken kan og bør ta sikte på å påvirke valutakursen.

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>

Norsk pengepolitikk – inflasjonsmålet

Spørsmål som en slik masteroppgave kan ta opp kan for eksempel være:

- Hva er bakgrunnen for at Norge har et inflasjonsmål på 2.5 % prisstigning per år.
- Våre viktigste handelspartnere har et inflasjonsmål på 2 % prisstigning per år. Hva er konsekvensene av at Norge har et høyere inflasjonsmål enn de fleste av våre viktigste handelspartnere.

(I denne diskusjonen må en blant annet se om det er noen sammenheng mellom inflasjonsmålet og landets prisstigning – og hvor sterk denne sammenhengen eventuelt er. Og deretter må en inn på spørsmålet om hvor viktig norsk prisstigning er for næringslivets konkurransevne)

- Hvis konsekvensen av inflasjonsmålet er dårligere konkurransevne eller andre uheldige konsekvenser for norsk økonomi, melder et nytt spørsmål seg: Er det behov for et nytt inflasjonsmål, og hvordan bør det eventuelt skille seg fra dagens?

Oppgaven bør ha et kvantitativ innretning, og det kan derfor være aktuelt å samarbeide med Norges Bank/Stataisk Sentralbyrå og bruke formelle modeller.

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>

Hvordan kan euroen overleve?

Første del av oppgaven bør klarlegge situasjonen i eurosonen og euroen's situasjon i dag. Den videre analyse kan trolig mest hensiktsmessig skje ved å ta for seg et av landene sør i euro sonen.

I dette tilfelle blir det viktig å klarlegge bakgrunnen for situasjonen i landet, hvorfor har den hatt store budsjettunderskudd, hvorfor så stor gjeld osv. (I det tilfelle løsningen ligger i å endre landets nasjonale strukturer / tradisjoner blir dette veldig viktig).

Det forøvrig ikke nødvendigvis galt med stor gjeld, det avgjørende er hva gjelden er brukt til. Er den brukt til investeringer med høy avkastning er det ikke noe problem i det hele tatt. Noe annet er det hvis den er brukt til å finansiere et forbruk.

Neste del av oppgaven skal analysere hva som må gjøres for å redusere / eliminere dagens problemer. Det kan som sagt være å endre nasjonale strukturer / tradisjoner (Hellas), men det kan også være å foreta seg endringer i valutaunionen (sentralisere finanspolitikken, innføre svak og sterk euro), eller det kan være å gjøre noe med sentralbankens pengepolitikk (for eksempel i retning av å trykke penger å kjøpe statsobligasjoner).

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>

Bærekraftig pensjonssystem

Dagens pensjonssystem i Norge står overfor store og økende økonomiske utfordringer, blant annet på grunn av svakere vekst i den yrkesaktive befolkningen, høyere gjennomsnittlige pensjoner og stigende levealder. I tillegg stimulerer dagens pensjonssystem for lite til arbeid.

Med dagens pensjonssystem vil folketrygdens utgifter til alders-, uføre-, og etterlattepensjoner kunne dobles som andel av verdiskapningen i fastlandsøkonomien fram mot 2050. En stor del av denne økningen skyldes vekst i alderspensjonene. Den sterke økningen i pensjonsutgiftene ved en videreføring av dagens pensjonssystem innebærer en urimelig belastning på de yrkesaktive som neppe er opprettholdbar i det lange løp.

Hovedproblemstilling i oppgaven skal være å drøfte tiltak for å gjøre pensjonssystemet mer bærekraftig.

Oppgaven vil bestå av å lage en oversiktlig beskrivelse av vårt pensjonssystem. Peke på mulige veier ut av problemet. Nærmere analyse av enkelte tiltak, for eksempel mer arbeidsinnsats, høyere produktivitet, mer bruk av oljepenger.

Oppgaven bør ha en kvantitativ innretning. Det kan være aktuelt å samarbeide med institusjoner som forvalter relevante analysemodeller.

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>

Ungdom på trygd

Generell problemstilling: NAV og andre har observert at flere og flere unge mennesker faller gjennom i arbeidsmarkedet og oppsøker NAV om pengestøtte (NAVE). Hva vil det si å NAV. Hva slags ordninger og kontrakter kan NAV / samfunnet tilby denne ungdommen?

I oppgaven bør en gå inn på en /noen få ordninger. Formålet må være å analysere hvordan ordningene virker på i) trygdemottakers posisjon; kommer en i jobb eller er det stor sannsynlighet for å forbli arbeidsledig og ii) holdning; motiveres en til å stå opp, søke jobb, utdanning m.m.

Oppgaven bør ha en kvantitativ innretning. Det vil være en klar fordel med et samarbeid med NAV, og hvor en gjennom et samarbeidet blir enige om å studere en eller flere ordninger på området ungdom og arbeid.

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>

Oslo som vertsby ved vinterlekene i 2022

Hovedproblemstilling: Er dette et samfunns-økonomisk lønnsomt prosjekt. Hvis det ikke er det, bør ikke stortinget gi en statsgaranti på over 30 milliarder kroner og bruke skattepenger som støtte til investeringer som prosjektet krever.

Flere elementer i en slik nyttekostnadsanalyse er allerede kvantifisert. Noe viktig - som kan være helt avgjørende for konklusjonen - gjenstår: Hva er den norske befolknings betalingsvillighet for ”konkurransene, folkefesten, og et flott minne også for de som ikke fikk oppleve vinterlekene i Oslo 1952 og i Lillehammer 1994”.

Oppgaven må konsentrere seg om å finne en slik betalingsvillighet. Forøvrig kvantifisere andre nytteelementer, og til slutt stille alle nytte-elementer opp mot de samfunnsøkonomiske kostnader som kvalitetssikringsutvalget har beregnet.

Kontaktperson: Per Halvor Vale <http://www.umb.no/ior/ansatte/per.vale>